

دونييا شهرتلى حيدر بابا منظومه سنين 60 ينجى ايلينين چاپينين شرفينه

اوستاد شهر يارين ديوانيندا اولمايان اوج شعري

رضا همراز

دوز اتميش بير ايل بوندان قاباق آذربايجان و تورك ادبياتيندا بويوك بير ادبي حاديثه اؤز وئردى. بو ادبي حاديثه نين ياراداني او گون 47 ياشلي اوستاد سيد محمد حسين شهر يار ايدى. اوستاد شهر يار او گونلر، يا داها دوغروسو او ايللر اوز آناسين سفارشي و تاپشيريغي ايله آذربايجان ادبياتينا چوخ ده يرلي بير اينجي آرتير ايلدى. بو قيمتلي، ده يرلي و زنگين مجموعه بو گونه قدر ايستر ايراندا، ايستر سه ده ايراندان قيراقدا اونلار دفعه چاپ و ماراقلانلار ديله چئوريليب و اونولا ماراقلانلار اونلار نظيره اونا قوشموشلار. بو ارزيشلي و شاه اثر «حيدر بابا سلام» باشليقلي آذربايجانجا بير شعر ياداها دوغروسو بير پوئما ايدى.

كيم نه بيليردى كي بو شاه اثر او آغير آتمسفرده قوشولوب، چاپ اولاندان سونرا بو درجه ده آلكيشلانا جاق؟ او دوورون شاعير و يازيچي لارين دئديكلرينه گوره «حيدر بابا سلام» منظومه سي چاپ و ياييلاندان سونرا توپ كيمي سسله نيب، آز بير زاماندا سينيرلاري باسيب كنجيب و اوستادين سسینه چوخلاري سس وئرميش ديلر. يقين كي، بو ايشده بير

چوخلاري نين دا قارين لارينه سانجدي دولاجايدي و حله بو گونه
کيمي يا خالارين آجيب شهريارين دوستلوق داشين سينه لرينه ويرانلارين
بیر چوخلاري همین اثره دایر بیر کلمه یازمادی لار. باخین نشریه
دانشکده ادبیات مجله سینه کی تبریزده یایینلانیردی. بو مجله ده گئدن
فارسجا مقاله لری کی گاهدان بیر شهريار حاقدا قلمه آلینمیشدیر،
اوستادین فارسجا پوئزیاسی حاقدا یازیلیمیشدیر و تاسفله تورکجه
شعرلرینه دایر بو گونه قدر ایستر اوژورنالدا، ایستر سه ده باشقا
سیندا اوستادین منم - منم دئین دوستلاری طرفیندن بیر مقاله قئید
اولونمیشدیر. اوستاد شهريارين طالعیندن، یوخسا ادبیاتیمیزین
طالعیندن، اوستادین تورکجه شعرلری انقلابدان قاباق ائله سینهلرده
گزه ردی. آنجاق آی دولانیب، ایل دولانیب اوستادین تورکجه شعرلری 60
اینجی ایله تبریزده قوجامان ژورنالیست اوستاد یحیی شیدانین همته
ایله ایشیق اوزو گوره بیلدی. داها سونرالار اوسکولو اسماعیل
تاجبخشین ده همته ایله بیر سیرا تورکجه شعرلری فارسجالاری
ایله برابر چاپ و یایینلادی. داها سونرالار اوستادین اؤز سفارشی و
تاپیشیردیغی ایله رحمتلی پروفیسور حمید محمدزاده، بوتون الده اولان
تورکجه شعرلری توپلایب یئکونلاشدیریب و بیر گوزهل باشلانیشلا چاپا
یئتیرمیشدیر. چوخ تاسفلر اولسون کی اوستاد شهريارين عومورو بو
اثرین گورمه یینه وفا قیلنمادی. داها سونرالار و بیر نچه ایل بو
اثرین چاپیندان اوتندن اصغر فردینین همته ایله اوستادین بیر سیرا

چاپ اولمايان شعرلري ده پروفيسور محمدزاده نين ايشينه آرتيريلدي و بئله ليكله اصغر آغا فردي نين ترتيب وئردىي اوستاد شهريارين توركجه ديواني اؤنجه چيخان ديوانلارا نسبت 162 بيت علاوه اولاراق بين الخالق الهدي ناشرليي طرفيندن ايشيق اؤزو گؤره بيلدي. نه ايسه بو شعر توپلوسوندا اوستادين يئرده قالان شعرلري اولموشدور. واختي ايله بيلگين عاليم و تانينميش متن شناس و ادبيات شناس رحمتلي پروفيسور حميد محمدزاده ايله دانيشاندا، نيسگيل ائده ردي كي «كاشكي اوستادين توركجه ديوانينين ناشيري يئني دن بو شعرلري تايپ ائله دييره بيلسين تا شهريارين يئرده قالان شعرلرين كي سونرالار تاپميشام اونا علاوه ائديم» يازيقلار اولسون كي، بو آرزى دا اوستاد محمدزاده نين باشقا آرزى لاري كيمي گوزونده قالدي.

ايندي آشاغيدا تقديم ائده جه ييميز مقاله ده رحمتلي اوستاد شهريارين 38 بيت شعرين كي بو گؤنه كيمي چيخان ديوانلاريندا يئري بوش دور و باشقا جور دئمك يوخدور، سيز عزيزلره نيسگيل ائديب بو وسيله ايله سئوينجيميزي پايلاشماق ايسته رديم.

فاصله

بیر گۆن من ایله یار آراسیندا گله دوشدو
اولمازدي گلایه آرادا ایش بئله دوشدو
تاب ائتمه زایدیم آیریلیغا بیرجه دقیقه
گۆندن گونه، آیدان، آیا، ایلدن، ایله دوشدو
فیکیریم بو ایدي دوشمه یه دردییم دیله هرگز
آما نه قیلیم چاره کی، دیلدن- دیله دوشدو
دوشدون یادیما آی گۆنه بنزه رلی نیگاریم
گۆلشنده گۆزوم بولبوله، تازه گۆله دوشدو
تک قویما منی، گل گیلله گاهی منی یوخلا
بیر گون گوره سن تاپدی اولوم، فاصله دوشدو.

اولماز

یار	(سندن منه یار اولماز)
سندن منه	بئله عیار اولماز
یار قالسین،	هئچ دن منه کار اولسا
قبیر بیزه دار	کار اولماز
آیدین گۆز لر تار	بئله منی تالایان
ناموس اولماز، عار	اغیار اولماز
یاغیش یاغماز، قار اولماز	گئنیش لنسه آرامیز
هولو بیتمز، نار اولماز	اولماز
بوتاق اولسا، بار	اؤره ک آیدین قالیرسا
آما هئچ دن وار	اولماز
آنلامایان کار اولماز	دین سیز، ایمان سیز ائلده
یول گئنه هشیار اولماز.	اولماز
	چشمه چیخماز، چای آخماز
	سوسوز گونش سیز باغدا
	نامرد اکن باغچادا
	اولماز
	واریم اولسا گل آپار
	اولماز
	لال اولماسا آنلایان
	یول گؤستره ن اولماسا

اوره گیمین چیراغي

آذربایجان یوردون - یووان یاتاغین

ساوالانا آتسان چاتار پاياغين
فرزانلر سئوهر اولسون قوناغين
سرعين ده دوتدوم سنيين سوراغين
* * *

گۆرمه ديم تورش اولاقاشين، قاباغين
يانديريب سان اۇره گيمين چيراغين

قارتال كيمي داغدا قاندا چالارسان
آلارسان
بالدان شيرين سوتدن آغ دير بولاغين
* * *

گولوستانين آچار لاله گۆللەر
ياغيش ياغار بولاقلارين ليللەر
سونمز اوغول حق يانديران اوجاغين
* * *

بو دونيادا منده بيرگون وار ايديم
كولگه لنديرم بار ايديم دوست ايچينده
تباغين
* * *

محبتيين سمالاردان الندي
آتوب هجرون بوغازيما كمندي
ساوالان دير آرخان - ائلين، دياغين
* * *

سرعين دن ساري اوره گيم اسهر
اوخ اولوب آيرىلىق قلبيمي سوكر
قارابولود كسيب گونون قاباغين
* * *

درويش ليگين چوخاسيني گئيهرسن
هر سۆزو نو گيزلي منه دئيه رسن
قبريم اۇسته چالار بونو قولاغين

«شهريار» ين دۆز - چۆره گين يئيه رسن
من گندهرم هجرimde گؤينه رسن
يانديريب سان اۇره گيمين چيراغين

□
بو شعري رحمتلي اوستاد شهريار سرعينلي شاعير رحيم اسداللهي «درويش» گيله قوناق اولار
كن اونا خطاب يازميشدير.

مقدمه های استاد شهریار بر مجموعه اشعار دیگران

رضا همراز

یک می دانیم که استاد شهریار در خواندن اشعار و متون سلیقه ای ساده نداشتند و مشکل پسند بودند . شاید احدی حتی از نزدیکترین دوستان و یاران استاد اجل ، شهریار ملک سخن ده مقدمه مشاهده نکرده و ندیده اند . و یا تا به حال باقی نمانده است . متأسفانه کل این مقدمه ها تا به حال در یک جا تدوین نگردیده اند . راقم بهتر دید که آنها را طی این یادداشت برای علاقمندان استاد شهریار تقدیم بدارد که مطمئناً چند تاکی آنها برای خیلی ها تازه گی دارد . به نظر می رسد استاد شهریار در این مقدمه ها به اصطلاح سیاست به خرج داده و آن اشعاری که مقبول طبع شان بود تقریباً به تفصیل نوشته اند ولی آنهایی که از اهمیت زیادی برخوردار نبوده و ای بسا یکی دوتا از اشعار یا قطعات کتاب را دیده و پسندیده اند به چند سطر کفایت نموده بودند . جالب است که استاد شهریار دو نوشته از مقدمه های خود را به زبان ترکی نوشته اند . شاید این دو متن اولین و آخرین نثر استاد به زبان مادری اش باشد! در تدوین این مقدمه ها اساساً چند مورد استفاده واقع گردیده که در انتهای نوشتار آمده است.

مقدمه استاد برای کتاب « یک قطره اشک بر گذشته » اثر ایرج مستوفی « زردشت »

زردشت ، از شعرا و نثران معاصر می باشند که متأسفانه شرح حالی از وی در دست راقم نیست . از ایشان کتابهای « خوناب » و « رنج جوانی » قبلاً منتشر گردیده بود . آقای مستوفی مدتی نیز گوینده برنامه های ادبی رادیو تبریز بودند. آن زمان علی الظاهر به حضور استاد شهریار نیز آمد و شد داشتند . و گویا طرح دوستی با استاد ریخته بودند . شهریار ملک ادب مقدمه ای موجز برای کتاب یاد شده آقای مستوفی نوشته بودند که ذیلاً تقدیم می گردد . این یادداشت استاد یکی از ناشناخته های شهریار می باشد که به اتفاق می خوانیم .

دوست عزیزم آقای ایرج مستوفی (زرتشت)

اینکه زندگی این جهان افسانه و خواب و خیالی بیش نیست ، قولی است که جملگی بر آند. هر کسی این نکته را زودتر دریافت و منظور نظر داشت به خوشبختی نزدیکتر است . زیرا روی همین ویرانه های آمال و ارزوست که باید جهان جاویدان ساخته شود .

اگر دنیا را با این عینک منفی بتوانیم به بینیم آنوقت همین دنیا ناگهان یک لوح مثبت عبرت و یک کتاب بسیار سودمند خواهد بود .

دین میگوید : دنیا را دکان و سرمایه قرار دهید و سود آخرت را از آن بخواهید . بنابر این در ناکامیها و دلشگستگیها خرسند و صبور باشید (که سودهاست در این بی سریو سامانی)

تبریز - مهر ماه 34

سید محمد حسین شهریار

اوستاد شهریارین آی ساوالان کیتابینا یازدیغی اون سوز

اینده قدر چوخ شاعرلر (حیدربابیه سلام) منظومه سینه نظیره یازوبلار . یوزدن متجاوز . بونلاردان بیر نچه سی یاخشی و بیر ازی چوخ یاخشدیر . اما هنوز شاهکار درجه سینه چاتان یوخدور . از جمله بو منظومه دیر که آدی (آی ساوالان) دیر .

بو منظومه نون ایکینجی جلدی و آیری قوشمالار که بو کتابدا چاپ اولور بیزیم جوان شاعیریمیز (مغان اوغلی) نون اثری آدی بختیار ، خانواده سی (علیمزادی) دیر .

مغانون مرکزی (پارس آباد) شهرینه یاخین (فیروز آباد) کندینده 1340 سنه شمسی ده دوغولوب طبیعنده گوز اچوب و طبیعنده تربیه اولوب . بو طبیعنده بولونماخ نوزی شاعر ایچین بیر بیوک توفیق دیر . خلقنا و فطرتاً شاعیر دیر . اشعارینون بیر ازی متوسط ، بیر چوخ یاخشی و بیر ازی چوخ یاخشی دیر . اما از نظر صنعت شعری گرک هله ایشلسون .

صنعت شعر بیر ظریف و لطیف صنعتدیر که سرشار استعداد اولونان صونرادا اقلماً ایگیرمی و اکثرأ قیرخ ایل تمرین و ممارست ایستیر .

من بو شاعرین آتیه سینه چوخ امیدیم وار . مخصوصاً اگر انشا ... تزکیه نفسه ده توفیق تابا ، بنله که الحمد ا... زمان دا مساعد دیر ، ممکن دیر کلاس فوق طبیعت یا عرفانه ده چاتوب و شاهکار جاویدان یارانماغادا موفق اولسون . انشا ا... تعالی . داها عرضیم یوخ .

پیروزی نهائی اسلام و سلامت امام بزرگوار و ظهور مهدی عجل ا... فرجه دامت امام و صلحا و شهدانوں علو درجاتین همیشه لیک تمنی و مسئلت و آرزو اندیرم . والسلام علیکم و رحمہ ا... وبرکاته

تبریز - ششم دیمه 1362 شمسی

سید محمد حسین شهریار

مقدمه ای بر مجموعه شعر سیاه مشق

هوشنگ ابتهاج که بیشتر با نام سایه مشهور گردیده یکی از غزل سرایان نامدار و کهنسال معاصر می باشد که بارها دفترهایی از اشعارش در منظرها و خلعت های متنوعی منتشر گردیده است . یکی دو سال قبل نیز خاطرات این شاعر پیشکسوت منتشر و با استقبال خوانندگان مواجه گردید . سایه یکی از دوستاناران استاد شهریار می باشد که بارها به حضورش نیر رسیده است . استاد شهریار نیز ارادت خاصی به این شاعر داشت . استاد بر سیاه مشق شاعر موصوف این چنین مقدمه نوشته بودند :

اشعار تغزلی که فرنگیها لیریک می گویند آنهایی هستند که احساسات عاشقانه شاعر را بیان می کنند ، نوع شعر خواه غزل باشد ، خواه چیزهای دیگر ، عشق هم خواه ابتدایی یا مجازی باشد ، خواه متوسط یا عشق طبیعت و خواه عشق عالی و یا عرفانی .

بهترین اشعار تغزلی در همین نوع معروف است که آن را غزل می گویند . احساسات شاعر در غزل بسیار خلاصه و چکیده است ، احساسات مختلفی که مثل اصوات یک سمفونی درهم دویده از مجموع آنها یک تابلوی مبهم ولی بسیار موثر از حالت شاعر به خواننده عرضه می شود .

غزل از جهت بیان گنگ و کش دار خود که با موسیقی قرابت داشته ، از قدیم به عنوان زبان و ترجمان موسیقی انتخاب شده و جای عجیبی در دلهاى ما برای خود باز کرده است . غزل نمایشگر حالت شاعر نیست عاشق . حقیقت است که اغلب آشفته باشد ! اگر ابیات غزل زیاد با هم تناسب نداشته باشند ، افکار طبیعی عاشق و حتی هر انسانی هم ، زیاد از یک صنف و در یک صف قرار نگرفته .

شاهد شعر در غزل بسیار ظریف و خوش پوش و آداب دان است . غزل کلمات و ترکیبات را به این آسانها استخدام نمی کند . غزل برای ما فراموش شدنی نیست . مرغ اندیشه ما به همه صورتهای شعر سری می زند و عشقی می بازد، ولی همیشه بازگشتش به سوی غزل است (کاندر آن دایره سرگشته پابرجا بود) چون بیان غزل مثل موسیقی مبهم و منطبق با بسیاری از احساسات مردم است.

غزل سرمشقهای شاهکار و شگرفی مثل غزلهای سعدی و حافظ در دست دارد و آنها را گاهی تنها و گاهی به دستیاری موسیقی بلند کرده جلو چشم همه مردم این مملکت قرار داده است. هر غزل بیچاره ای که امروز بخواهد عرض اندام کند ناچار باید با این سرمشقها روبرو شده از تنگنای این مقایسه بگذرد، و چه غزلی باشد که زرق و برفش را به عرق خجالت فرو نشوید!

هفتصد سال است که نه تنها رکود این سرمشقهها نشکسته، بلکه جز چند غزل از چند شاعر معدود، حتی نتوانسته به آنها نزدیک هم بشود.

علت اصلی اینست که غزل سعدی و حافظ با تجهیزات کاملی که داشته در استخدام عشق عالی بوده و از منبع الهام می گرفته این عشق عالی که اغلب قابل فهم ما نیست در زیباترین صورت عشق مجاز هم جلوه کرده که قابل فهم ما هست و چنین توفیقی از نوادر می تواند باشد.

دیگر اینکه وجود اصل شعر ابتداء حالت شعر است، موجی است که از روحیه شاعر جدا شده پس از تبدیل شدن به معانی کل (موضوع) و تقسیم به معانی جزء بالاخره در الفاظ حلول می کند.

لفظ، آلیاژی است که پیکره ظاهری شعر را ساخته و او را مرئی و قابل درک می سازد. این آلیاژ در دست سعدی و حافظ اگر مثلاً ورشوی نورلین بوده امروز در دست ما حللی و مقواست. ناچار شاهد شعر ما زیبا هم که باشد در این لباس پرچین و چروک از شکوهش کاسته می شود. لفظ که سر در کاج شعر و سیمای بیرونی اوست باید خیلی باشکوه و شسته رفته باشد.

اکثر مردم از شعر همین ظواهر را می بینند و به حالت شعر نمی رسند. غزل از نظر عزت و اعتلایی که داشته، هر کس از شاعر و متشاعر در این راه دلی به دریا زده و در نتیجه، کار ابتذال را به جایی رسانیده اند که امروز شایسته است لافل عنوان غزل از روی این نوع مظلوم شعر برداشته شود. اما اگر صحنه نمایشگاه عالی

ادبیات ما به هر هنر پیشه ای اجازه جولان ندهد، زهی افتخار ملیت کهن و برومند ما! میزان هنر ما باید بالا برود، شکوه و قوانین پیشینیان را چرا به هم بزیم؟ و مثل یک ملت نوزاد مجبور باشیم همه چیزمان را از نو شروع کنیم! در اینجا، این نظریه پیش می آید: چون نمی توانیم غزل شاهکار به وجود بیاوریم، یا چون غزل به حد کمال رسیده و به قول سعدی « به حدیث من و حسن تو نیفزاید کس ... »، یا چون نوع تازه تری در شعر پیدا شده، پس از غزل مستغنی هستیم و دیگر غزل نباید ساخته شود!

اما این نظریه صحیح نیست، زیرا:

اولاً: هر چیز با شرایط مخصوص خودش به وجود می آید و ناچارست که به وجود بیاید. شرایط غزل اگر نزد عده ای نباشد ممکن است نزد عده دیگر باشد. وقتی ایجاب هست ایجاد هم هست. تا احساسات شاعر چه باشد و چه قالبی را به تناسب خود انتخاب کند. غزل را به عشاق واقعی باید گذاشت.

عشق وقتی واقعیت دارد که اگر هم در مراحل ابتدایی است نامزد مراتب عالی هم باشد. اگر در این دوره نشد، در ادوار بعدی.

ثانیاً: غزلی که به حد کمال رسیده، غزل سعدی و حافظ و مال قرن هفتم است. ما اگر خودمان را از آنها منقطع کنیم چنین ارثیه ای نداریم و غزلی که به حد کمال رسیده مال ما نیست.

ثالثاً: انواع تازه شعر که شعر آزاد و شعر کوتاه بلند یا جمع بین هر دو باشد، در عین اینکه به عقیده بنده بسیار لازم و بجا و زائیده احتیاج است چیزی نیست که ما را از نوع غزل بی نیاز کند، هر نوع شعر برای بیان یک نوع احساسات متناسب یا خودش است. مثل پارچه که هر کدام نسبت به قواره و شکل و رنگ و غیره برای یک نوع لباس متناسب است.

این انواع تازه شعر را البته به صورت امروز می شود تازه گفت، اما ریشه قدیمی دارد. آزادی در مصرع ها، که در غزل و قصیده هم غیر از مطلع تمام مصرع های اول آزادست. آزاد و کوتاه بلند با هم ترکیبی می شود از مستزاد و بحر طویل چون در قدیم بوده و اسم هم داشته حالا از نظر صورت خیلی تازگی ندارد. می توان گفت که اینها در سابق سیرشان متوقف مانده و امروز از نظر احتیاج سیر تکاملی خود را شروع کرده اند. (حفاً آقای نیما شاعر متجدد ما که در سی سال قبل با ساختن افسانه عشق طبیعت و یک نوع فانتزی و تخیل به ما آموخت، در تجدید و ابداع این انواع هم حق بسزایی بر ادبیات فارسی دارد.)

تازگی واقعی این نوع شعرها در نوع احساساتی است که باید به این قالبها ریخته بشوند. امروز به واسطه ارتباط ملل با هم احساسات ملتها نیز به هم نزدیک و مشابه شده. ما هم گاهی احساساتی پیدا می کنیم که سابق به این کیفیت نبود. گاهی برای بهتر نشان دادن یک احساس کوچک مجبور می شویم یک تابلو از سخنی ساده تر و طبیعی تر بسازیم که در آن تابلو علاوه بر هدف اصلی که باید واضح تر و پر رنگ تر باشد، اطراف و جوانبی هم ولو خیلی مات و کم رنگ نشان بدهیم که در قصه پردازی سابق به این شیوه نبود. اینجا طبعاً مکتب رومانتیک را با همین اسم فرنگی باید بپذیریم که جایش در ادبیات ما خالی بود. وارد این مکتب که شدیم لزوم این قالبهای تازه شعر هم کاملاً احساس می شود.

گاهی برعکس، احساسات ما بزرگ و عمیق و بیان آن مستلزم یک قصه بالا بلندی میشود که از قصه های کوچک تشکیل شده، اگر بخواهیم مثلاً در قالب مثنوی بیان کنیم، « مثنوی هفتادمن کاغذشود » اینجا اقتضای ذوق و سلیقه این است که هر مطلبی را خیلی با احاطه و اشاره و با حذف خیلی از ادوات و روابط بیان کنیم، به شرطی که باقی مطالب خود به خود در ذهن خواننده بیدار شود، مثل قطعه ی ای وای مادرم که بنده ساخته ام. حالا چه مکتب کلاسیک باشد، چه رومانتیک. در این مورد هم مناسبترین قالب شعر همین انواع تازه است. هر چه انواع شعر زیادتر باشد کار بیان احساسات شاعر آسان تر، ولی کار سلیقه شاعر در انتخاب انواع مشکلتتر می شود. در هر صورت هیچ نوع شعری نیست که ذوق مردم را از غزل مستغنی کند بنابراین غزل به اعتبار و ارزش خود هست و همچنان خواهد بود.

فضاوت در ارزش یک غزل باید با در نظر گرفتن نکات زیر باشد.

- 1- شرط اصلی شعر بودن است
 - 2- عشق باید خودش را بنمایاند.
 - 3- شخصیت غزل که خود را ممتاز کرده زمان خود را تا حدی نشان بدهد و این مزیت بسیار نادر اتفاق می افتد.
 - 4- سلیقه انتخاب وزن و قافیه به تناسب موضوع شرط است.
 - 5- ساختمان صورت از نظر به جا نشستن کلمات و توافق حروف و استحکام و ظرافت جمله ها.
- حق مطلب بیش از اینهاست، ولی فعلاً در موقع و فرصت آن سخاوت نیست این عقیده بنده است، ولی در صحت آنها اصرار و لجاجی نیست، و اشتباه هم قابل برگشت است.

مقدمه بر گل‌های خودرو

جناب آقای سلیمان امینی که اینک مجموعه‌ی از اشعار اخلاقی و مذهبی ایشان زیر این صفحات می‌شود از جمله شعرانی هستند که بنده این اواخر در تبریز افتخار دوستیشان را پیدا کرده‌ام.

ایشان علاوه بر جنبه ادبی و هنری که نزد سایر شعرای تبریز هم است، مختصات و مشخصاتی دارند که موجب تحکیم پیوند دوستی ما بوده و مرا ملزم می‌کرده که حتی در مواقع کسالت هم از انس و الفت ایشان نتوانم سرباز بزنم:

1- سادگی و بی‌پیرایگی فوق‌العاده ایشان مخصوصاً اخلاق و لهجه‌ی دهاتی که او را فرزند وفادار طبیعت معرفی می‌کند.

2- جنبه ایمان، مخصوصاً وارد بودن ایشان در نکات آیات قرآن مجید و اطلاع از اخبار و احادیث که از این حیث هم برادر ایمانی و بهترین مونس هم بوده و می‌توانستیم از مصاحبت هم لذت ببریم.

3- جنبه فقر ایشان که مثل من دستشان از مال دنیا تهی است حتی یکبار هم اخیراً رشته باریک معیشتشان به کلی گسیخته شده و مدتها مجبور شدیم به این در و آن در بزنیم تا خداوند سبب دیگری ساخت. البته این هم از مواردیست که دوستان صمیمی را به هم نزدیکتر می‌کند. اینها بودند موجهاتی که رشته الفت ما را محکمتر ساخته اند حالا که بنا شده بنده چند سطر به عنوان مقدمه برای کتابچه ایشان بنویسم تصدیق می‌فرمائید که اینهمه حق دوستی را کنار گذاردن و کاملاً بیطرفانه قضاوت کردن به طوری که احساسات هیچگونه اخلاقی نکند صفتی اولیائی و کاری بس مشکل است ولی از آنجا که نه بنده خلاف حق و حقیقت چیزی می‌توانم بنویسم و نه خود ایشان گزافه گوئی را بخصوص از بنده قبول می‌کنند ناگزیرم در این باره هم صحیح و صریح اظهار عقیده بکنم و به واسطه ضیق وقت و فرصت این اظهار عقیده خیلی مختصر و مفید هم باشد:

اگر برای شعر سه جزء یا سه رکن به شرح زیرین قائل بشویم

1- روح شعر (جنبه ذوق و حال و احساسات است که بدون آن شعر ما کلام منظومی بیش نیست)

2- جنبه صنعتی شعر (رسانا بودن لفظ و معنی که به فصاحت و بلاغت تعبیر می‌شود)

3- پایه و کلاس شعر (منظور موضوع و مطلب است که آیا هزل و هجو و اغوا کننده باشد یا بیان احساسی از عشق مجازی یا اجتماعی و اخلاقی و یا بالاخره عرفانی و روحانی)

و اگر برای هر کدام از این سه جزء شعر، پنج جور نمره بدهیم یعنی پنج درجه به شرح زیر قائل باشیم:

پائین- متوسط- خوب- خیلی خوب- نوع.

در اینصورت قضاوت بنده درباره اشعار آقای امینی عجلتاً به شرح زیر می‌تواند باشد:

روح شعر - متوسط

صنعت شعر- خوب

پایه و کلاس شعر- خیلی خوب

اینجا از ذکر یک نکته هم ناگزیرم: خواننده عزیز مسبوق هستند که در ادبیات عرب یکی از نقائص شعری را به نام (عجمه) یاد کرده اند. شعرانی که اصلاً عرب نبوده و به زبان عربی شعر گفته اند بعضاً در آثارشان این نقیصه است البته این موضوع در مورد هر زبانی می‌تواند مصداق داشته باشد شعرانی هم که زبان مادریشان فارسی نبوده تا وقتی که اقلاناً نصف عمرشان را در میان فارسی زبانان به سر نبرده باشند و اصطلاحات و تعبیرات رایج عصری زبان فارسی در ذهنشان کاملاً ملکه نشده باشد در اشعارشان عجمه است مگر اینکه عین جملات خواننده یا شنفته خود را بخواهند تکرار کنند که در آنصورت هم شعر کمتر می‌تواند لطف و اصلاتی داشته باشد این نقیصه در اشعار فارسی اغلب شعرای تبریز ما هم ناچار است ولی هر چه هست یک نقیصه عمومی است حتی در آثار مرحوم حجه الاسلام نیز هم که از فحول اساتید و حقاً شاعری فوق‌العاده قوی است بعضاً به چشم می‌خورد روی این اصل شاعری که بایستی نابغه بشود. شاعری خیلی خوب شده است (طبق فهرست بالا)

اما جناب آقای امینی به واسطه نرمی و نعومت روحی و اخلاقی، و دستگاه گیرنده حساسی که دارند به این نقیصه پی برده و روز به روز در صدد اصلاح آثار خود هستند بنده شاهد و ناظرم که ایشان در مصاحبات ادبی به هر نقطه‌ی برخوردی اند به سرعت اخذ و در آثار بعدی منعکس ساخته اند. با این ترتیب امید است که روز به

روز قدرت بیان و آزادی منطق فارسی ایشان رو به فزونی و هر نقیصه ئی که داشته باشند رو به کاهش برود. در خاتمه توفیق ایشان و همه دوستان را از درگاه خدای علیم و علام به دعا خواستارم.

تبریز مهر ماه 38 سید محمد حسین شهریار

مقدمه استاد شهریار بر مجموعه « عینالی جان »

حیدر بابایا چوقلار نظیره یازیلار که چوقلاریندان حظ ایله میبشم . اما عزیز شاگردیم آقای علیرضا - پور بزرگ (وافی) بو منظومه سین کی اوخودی حقا من هاموسوندان آرتیق حظ اینله دیم . مخصوصاً که بیزیم نوز لهجه میزده دیر که من آرتیق اونا علاقه مندم ، و ینه بونا خاطر که بوردا آفرین فداکار جوانلار ، صمد [بهرنگی] کیمی [علیرضا نابدل] اوختای کیمی لر یاداولوبلار که بیز معمرلر اونلاریلان چوق آشنا اولمامیشیدیق.

بودور که عزیز وافیونون توفیقینی تمام ایستمکله آلاهیمدان مسئلت اندیرم .

تبریز - فروردین / 1361 . سید محمد حسین شهریار

مقدمه بر دیوان صحاف تبریزی

در چندین ملاقات اول که افتخار زیارت آقای صحاف را پیدا کرده و از آثارشان برخوردار گشتم ، ایشان را نود درصد شاعر و مخصوصاً شاعری ظریف و بذله گو یافتم ، بالاخص در آثاری که به زبان محلی سروده بودند خیلی قوی و بلکه اشعر شعرای زنده فعلی تبریز دیدم .

اما خیال می کردم شعر ایشان بتواند خواننده خود را بخنداند و تنها از این راه است که می تواند عقده ئی از دلها باز کند ، این بود که وقتی دوست دانشمند جناب آقای کارنگ این کتاب را جهت نوشتن مختصری به عنوان مقدمه نزد بنده آوردند ، از تقاضای ایشان کمی ناراحت شدم ، زیرا بنده به طوری که در مقدمه جلد سوم دیوان خودم نیز نوشته ام از مرحله (هنر برای هنر) گذشته و هنر را در استخدام مقاصد و مباحث عالی تری می خواهم . تنها ترصیه خاطر می که به گمان خود داشتم این بود که در شاعر بودن ایشان جای تردیدی نبود . اما از کجا که مندرجات این کتاب هم همه شعر باشند و نظیر آنهایی باشند که قبلاً از خودشان شنیده بودم ؟

کتاب را باز کردم و به اولین قطعه ئی که برخورددم و شروع کردم به خواندن ، قطرات اشکم بی اختیار به روی کتاب چکیدن گرفت ، یعنی پیش از آنکه تعقل و تفکر من مجال فضاوت پیدا کنند ، قطرات اشک که خود چکیده احساسات من بود به مقام فضل و هنر ایشان اعتراف کرد ، البته باید هم چنین باشد . معیار و میزان هنر در درجه اول احساسات است لاغیر . معلوم شد که آن بذله گوئی ها برای خوش داشتن وقت دوستان بود - و گرنه برای خود و تنهایی خود دل سوخته ئی دارد این دیگر از ... اولیائی است اینجاست که یکمرتبه مقام هنری مولف در نظر من به سرعت سرسام آوری بالا رفت ، زیرا خنده که از دل برآید اگر صفت پایداری باشد ناشی از غفلت و از روی طبع نیز در ردیف مختصات دوره کودکی و شباب است ، نزد پیران کامل خنده به آن معنی وجود ندارد . گو اینکه این غفلت هم یکی از شرایط و لوازم زندگی است و برای اینست که پختگی و کمال بشر ، تدریجی و بر اثر تحول و اساسی بوده ، تا از عکس عملهای شدید که دفعه بیدار شدن در بر دارد معافیت و مصونیت داشته باشد . اما هر چه باشد بالاخره غفلت است و غفلت هم چیزی خوبی نیست . چه بهتر که انسان از وادی خواب و غفلت گذشته و به سر منزل بیداری رسیده باشد تا به جای برق خنده غفلت ، گوهر اشک تنبه بر چهره اش بدرخشد .

عکس العمل شدید بیداری گفتم پادم از یک قصه حضرت موسی (ع) آمد : می گویند قوم از حضرت خواستند دعا کند تا خداوند غفلت و نسیان را از آنها بگیرد . وقتی حضرت این دعا کرد و قبول شد ، از طور که برگشت شهر را خالی دید. همه بیرون شهر رفته بودند و هر کدام قبری برای خود کنده و مشغول گریه و زاری بودند که خدایا گناهان ما ببخش و جان ما بگیر . با این ترتیب کار توبه ها با خدا قبول بود که قبول بشود یا نشود اما مرگ حتمی که بر اثر گرسنگی و تشنگی باشد در کمین آنها خفته بود و این قصد جان خود کردن و گناهی عظیم بود ، تو به کجا و گناه به این بزرگی کجا ! چون حضرت موسی علیه السلام صورت حال از اینگونه و قوم خود را در ضلال مبین دید و این راهی بر خلاف مصالح خلق و مخالف حکمت خالق بود با عجله تمام به طور برآمده و دست به دعا برداشت که خدایا غفلت و نسیان را بر این قوم اعاده فرمای . زیرا توبه باید توأم با عمل عبارت از مجادله با هوای نفس است که غفلت و نسیان هم از عوامل و لوازم اوست . هیوط ارواح ما در جهان خاکی برای برآمدن با امتحان الهی است و امتحان بی وجود هوای نفس ، موضوع و معنایی نخواهد داشت . به علاوه ما تنها خودمان که نیستیم باید ذریاتی هم که در اصلااب ما هستند به دنیا بیایند و به توبه خود با این ابتلا به امتحان دست و پنجه نرم کنند تا سلسله بنی آدم...

آری اکسیر غم و گوهر اشک است که می تواند نوید بیداری و مزده تشخیص دردهای نهانی بشر و فکر چاره خوبی و دارو و درمان انسان باشد و بالاخره اشک شوق است که انیس و مونس عاشق واصل و انسان کامل است البته نه هر غم و گریه ئی از آن قماش باشد . انسان وقتی توانست که خود و خدا را بشناسد و دانست

که از اعلا علیین به اسفل سافلین هبوط کرده و تازه در صورت پیدا کردن کیمیای توفیق و درک مفاهیم قرآنی و سیر و سلوک ارتقائی و فائق آمدن در مبارزه با شیطان از چه هفتخوانها و منازل وحشتناکی باید بگذرد ، آن وقت است که این غم و گریه به سراغ وقت آدمی می آیند .

سوز و حال این شعر مولانا هم آن وقت قابل درک است که می فرماید :

گریه بر هر درد بی درمان دواست

چشم گریان چشمه فیض خداست

متأسفانه یاد زهر آگینی از ایام غفلت خود دارم که این شعر را مسخره می کردم (بین تفاوت ره از کجاست تا به کجا) باری من به آن یک قطعه قناعت نکرده و قطعات و قصائد متعدّد و متنوعی را از این کتاب خواندم انصافاً همه را یکدست ، از دل برآمده و دلنشین دیدم . بالاتر از همه چشمهائی گریان و چشمه هائی از آن قبیل اشگها که گفتم در خلال کلمات و سطور این کتاب ساری و جاری یافتم که روح با صفای خواننده می تواند همراه آن جوی ها و چشمه ها راهی به دریای ابدیت باز کند.

اگر به ندرت نقیصه ئی هم به چشم بخورد مربوط به صنعت و فن شعر سازی است نه روح و حقیقت شعر .

منابع ، ماخذ و توضیحات :

1- یک قطره اشک بر گذشته ، ایرج مستوفی « زردشت » / بنگاه کتابفروشی بادامچی ، چاپ دوم ، چاپ و گراور شعاع ، چاپ دوم 43 - تبریز

2- گلهای خودرو / سلیمان امینی / مقدمه: استادشهریار و استاد یحیی شیدا - تبریز 1338 - مطبعه مهدآزادی

3- به همین سادگی و زیبایی، عزیزاده، حمشید. نشر مرکز، چاپ اول 1374

4- آی ساوالان ، موغان اوغلو ، 1362

5- مرحوم سلیمان امینی در سال 1301 شمسی در یکی از قراء سراب به نام خاکی از پدری عالم به نام « ملا جواد امین العلماء » دیده به هستی گشود . معلومات ابتدایی را از پدر دانشمند خود آموخت . پس از رحلت پدرش مجبور به کوچ از زادگاهش شده و در تبریز رحل اقامت افکنده ، تا آخرین روزهای حیات خود در این شهر ماندگار گردید . مرحوم امینی اشعار سیاسی - اجتماعی خود را در وزنامه آذربایجان ، ارگان فرقیه دمکرات آذربایجان یا وطن یولوندا و آذر منطبعه زنجان انتشار می داد . پس از به خون نشستن فرقه ، مدتی از دیده ها پنهان گردید . سپس کارهای ادبی خود را از سر گرفت . گفتنی است امینی در 19 سالگی به تشکیل زندگی مشترک پرداخت که حاصل این زندگی مشترک 5 دختر و 3 پسر بود . این شاعر معاصر در روز سه شنبه ، پنجم اسفند ماه 1354 داعی حق را لبیک و در قبرستان مارالان به خاک سپرده می شود . از مرحوم امینی تا کنون سه دفتر شعر به قرار زیر منتشر گردیده ولی اشعار وطنی وی هنوز در محاق می باشند . 1- دیوان امینی تبریز به کوشش استاد علی نظمی تبریزی 2- گلهای خودرو با مقدمه مرحومین استاد شهریار و استاد یحیی شیدا 3- اشک خون ، شامل مرثیاتی شاعر . استاد شهریار علاقه خاصی به شادروان امینی داشت . این موضوع در نامه ای که به زنده نام استاد یحیی شیدا نوشته بود کاملاً مشهود است . ذیلاً همان نامه را تقدیم می نمایم : « شیدا جان عزیزم قربانت گردم انشاء الله که سال نو برای همه دنیا خاصه برای ما ملت مظلوم آذربایجان سال فیروزمندی باشد. از خبر فوت دوست صدیق و هنرمندان سلیمان - امینی باندازه ئی متاللم که دردهای بی درمان خودم را فراموش کردم از وضع معاش زن بچه او هم فوق العاده دلواپسم خواهش میکنم وضع آنها را برای من بنویسید اولادش چند نفرند آیا پسر نسبتاً بزرگتری دارد که دنبال کسب و صنعتی برود و کمکی برای خانواده اش باشد یا نه همینطور حقوق امینی را خواهند داد و یا نه آدرس صحیح منزلشان را هم خواهش مندم مرقوم فرمائید.

انشاءالله که انجمنان دایر است و گاهی دور هم جمع میشوید که هر چه باشد باز نسبتاً مغنم است دلم برای شعر خواندن دوست عزیزم علی آقا حریرچی هم با آن لحن مردانه اش تنگ شده است دگر برای دوستان ممکن بود از یکشب انجمن که همه تان حرف زده و شعری خوانده باشید نواری پر کرده و برای من بفرستید که گاهی غم تنهایی را بدان تسکین دهم.

همه دوستان را یگان یگان بعرض سلام مصدعم بخصوص حضرت والد دولتشاهی را که از دل و جان دست و ربوسم. قدر ایشان را بدانید که حقیقتاً از افراد دلسوز و فداکار آذربایجان هستند وقتی که شنغتم ایشان از فرهنگ و هنر کنار رفته اند بسیار متأسف شدم. پست فرهنگ و هنر بقول خواجه (جامه ئی بود که بر قامت او دوخته بود) امیدوارم وضعی پیش بیاید که ایشان به سر کار خودشان برگردند. باری شیدا جان ، طفلک امینی در تبریز که بودم مقداری کتاب برای من خریده بود که از آن

بابت دویست تومان از من طلبکار بود. آن مبلغ را در جوف همین پاکت گذاشتم مستدعیم لطفا قبول زحمت فرموده با دست خود به خانم ایشان (ستاره خانم) عرض سلام و تسلیت بی نهایت بنده را که ابلاغ میکنید ، تسلیم فرمائید

- قربانت سید محمد حسین شهریار «

زنده یاد امینی چنانکه مذکور گردید اشعار وطنی زیاد داشت که جهت خالی نبودن عریضه به یکی از آنها بسنده می شود .

حکومت ملی

تقدیر اندر زمانه بیزیم شانلی ملتی
چون سعی ائدیب دیربلتدی میلی حوکومتی
ناگه شهامت ایله قیام ائتدیلر تمام
محو ائتدیلر خیانتی ، عصیانی ، رشوتی
میلی حوکومتی بیله تفسیر اندر خیال
یعنی تمام خلقین اساسی ، سعادت
اقدام ائدیب وظیفه سینه ایندی گور نجه
فورموش صداقت ایله بنای عدالتی
رشوت آلانلاری یئتیریر اوز جزاسینا
باخماز کی واردی سابقه سی یاکی شهرتی
فوراً توتوب وجودون اندر غرق خاک و خون
سایماز کی خلق ایچینده اونون واردی حورمتی
اقدام انده رسه ، سرقتنه هر کس بو عصرده
تعیین اندر او شخصه مجازات سرفقتی
اعدام اندر عموم جماعت ایچینده تا
گورسون تمام خلق گوتور سونلر عبرتی
آذر اوغوللاری یاشاسین افتخار ایله
بیر ایش گوروب له دهرده بی حددی قیمتی
یوردوم جهانه فخر انده جک قرنلر بویو
ایامدن گونش کیمی چون سیلیدی ظلمتی
یوخ طاقتیم دئییه م هامی اوصافین ای وطن
آز وقتنده سیاستینین یوخ نهایتی
سر چشمه حیات دئمک یئرلی دیر سنه
چون سن دیربلتمیسن یئنی دن روح ملتی
بیر گون قویارلار آد سنه آی آذر اولکه سی
مین امتیاز و حورمت ایله خلق جنتی
بیر گون « امینی » تک ادبیات خادمین

آسوده ایله یر سنه هر نوع خدمتی .

6-شادروان حاج حسین جنتی مقام «صحاف تبریزی» از شعرای شیرین زبان تبریز بود که استاد شهریار وی را تالی حکیم لعلی ، شاعر و پزشک حاذق عصر ناصری می دانست . مرحوم صحاف اشعار وطنی و بعضی از غزلیات آبدار خود را در روزنامه های فرقه دموکرات آذربایجان منتشر می کرد . او عضو فعال مجفل ادبی « شاعیرلر مجلسی » بود و اشعارش در مجموعه آن منتشر و قابل رویت می باشند . صحاف پس از عمری خدمت به فرهنگ به سال 1337 به مقام بازنشستگی نایل گردید . این شاعر فزون مایه به سال 1290 متولد و در دوّم شهریور سال 1364 در زادگاهش داعی حق را لبیک و در قبرستان حاج ستارخان رخ بر خاک می گذارد . آثاری که از صحاف تبریز منتشر گردیده اند به قرار زیر می باشند : 1- کواکب المصائب 2- گلشن شهدا 3- دهه عاشورا 4- رهروان حقیقت . متأسفانه غزلیات و اشعار اجتماعی این شاعر بذله گو به انضمام هجوهایش هنوز در یک جا آفتابی نشده اند . جهت آشنا شدن با روحیه وطنی پروری شاعر به یکی از اشعار ترکی وی کفایت می گردد .

وطن قوربانلیق

عشق اولاه عشق ایله آزادلیق سنوه ن بیر ملّته

قوبدولار صدق ایله مردانه قدم حرّته

قوت قلب ایله اقدام ائتدیلر بو نهضته

قرنلر ذلت چکن ائللر یئتیشدی عزته

آذرستاندا اولوب میلی حوکومت برقرار

آذر ائولادی بو گون دونیایه ائیلر افتخار

اتفاقیه بو گونده وئر مشیک بیز ال - اله

اهل آذربایجان اولموش تمامی یک دله

اتحاد ایله بوتون دونیایه ساللیق ولوله

قویماریق بیز ده وطن ائولادی دوشسین مشکله

آلمیشیق مختاریت، عملی کونوللر شاد اولوب

شیرلر زنجیر استبداد دن آزاد اولوب

= +=

بیز مجاهدلر بو گون لازیم دی کی بیز سان وئر ک

عالمه آزادیخواهلق قدرتین اعلان وئر ک

جان و دلدن حاضیریک میهن یولوندا جان وئر ک

رحم سیز دشمنلره بیز ده چتین امکان وئر ک

حقیمیزدن کئچمه ریک تا جاندا جان وار برملا

مرتجع لر قویمارق اولسون بیزه فرمان روا

= +=

قول وئرریک بیز بو میلی دولته وجدان ایله

حاضیریک محکم اراده بیز قوی ایمان ایله

امرینی اجرا انده ک صدق ایله باش و جان ایله

فخریمیزی بو مرام اوسته بویانساق قان ایله

راه میهن ده مجاهد اولماسا گولگون کفن

آشکار اولماز جهاندا معنی حب الوطن

= +=

بیز وطن قوربانی بیک یوخدور اولومدن باک میز

پاک مرام ایستر بو گون دونیاده قلب پاک میز

گلستان اولسون وطن گوللر بیتیرسین خاک میز

شاد اولور رهبرلر ایله بو دل غمناک میز

عاشیقیک روز ازلدن میهن ایله رهبره

دوزموشوک صبر ائيله ریک دونیاده هر مشکل لره

+ = +

هر فدائی قهرمان قدرت لی دیر بیر هنگ دن

قالماریق هرگیز دالی بیز عرصه گه ده جنگ دن

قاچماریق دشمن نه قدری اولسا عار و ننگ دن

ائيله مز شیر زیان وحشت والی پالنگ دن

چون قالیب سر مشق دعوا بیزلره سردار دان

ارث دیر جرئت فدائی خلقینه سالار دان

= +=

قهرمانلار سرو بوستان تک دوروب لار صف به صف

ملت و میهن یولوندا الله شیرلر جان به کف

مرتجع لر دسته سین اونلار ائدر تیره هدف

مطلقا دونیاده اولماز بوندان آرتیق بیر شرف

صفحه ی تاریخه ثبت ائیلر بو وصفی روزگار

تا جهان واردیر قالار بو سعی همت یادگار .

7- هوشنگ ابتهاج متخلص به « سایه » از شعرای توانمند معاصر می باشد که چندین جلد شعر و نیز یک جلد خاطرات از ایشان منتشر گردیده است . سایه از دوستان قدیمی و نزدیک استاد شهریار است . این شاعر بزرگ مستغنی از هر نوع تعریف می باشد .

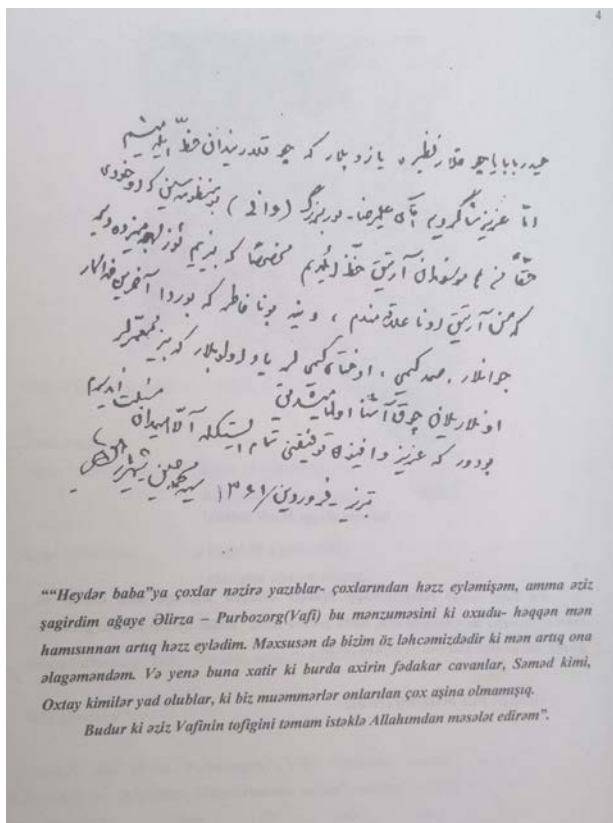
8- ابرج مستوفی . چنانکه در سطور بالا نیز مذکور گردید متاسفانه شرحی از این شاعر به دست راقم نرسید .
9- بختیارعلیمردادی متخلص به مغان اوغلو یکی از شعرای خطه ی سرسبز دشت مغان است . این شاعر در سال 1340 در یکی از روستاهای حوالی مغان به نام « فیروزآباد » دیده به هستی گشود . او در زادگاه خود تحصیل و سپس به امرکشاورزی روی آورده . وی یکی از شعرای ترکی سرا می باشد که مورد توجه استاد شهریار واقع گردیده بود . از مغان اوغلو سه دفتر شعر با نامهای 1- آی ساوالان 2- شاعیر اوره بیم 3- عومرومون آعاجیندان بیر یاریاق ، تاکنون منتشر گردیده است .

10- از آقای حسن بیگ هادی به جهت ارسال مقدمه استاد شهریار بر مجموعه آقای وافی سپاسگزارم .

11- سلیمان امینی ، وطنخواه شاعر - مقاله چاپ نشده راقم این سطور رضا همراز

12- حاج حسین صحاف ، میلی شاعیریمیز - مقاله - رضا همراز www.rezahamraz.com

ارسال مقدمه استاد شهربار بر مجموعه آقای وافى

اوستاد شهريار ، مرواريد خانيم دلبازي ، علي آقا واحد

شعر مولکونون شهرياري آدلانان داهي شاعيريميز رحمتلي اوستاد سيد محمد حسين شهريارين تورکجه - فارسجا شعرلرين آراشديراندا ، بير چوخ گئرجک لرله قاباق قارشى دا داينماق اولور . اوستادين شعر ديوانيندا باشقا شاعيرلر کيمي دوروموزله ، گئچميش شاعير و يازيچى لارين بير سيرا سينين آد - سانلاري قئيد اولوب و بو مسئله اولو شاعيريميزه داهي آرتيق بير محبوبيت قازانديرميشدير . شاعير شهرياري همشه طالع ايزله ميش و ائله اونا گوره گونو - گوندن يئني نائلت لره ال تاپميشدير . اوستادين دئمک اولار کي بير چوخلارينين اورک لرینين باشيندا يئري اولموشدور . ايندي بو جماعت ايستر عادي ملت اولسون ، ايستر سه ده ساوادلي يا خود همان ضيالي .

اولکه ميزين بو بويوک و کورگملي بالاسي نين صنعت کارليغي تورک - فارس ادب پرورلرينه اوزل ليک له قونشو اولکه لرده گونش کيمي پارلاميش و آيدين بير مسئله يه چئوريلميشدير . اوستاد اوزوده سانکي بو مسئله يه واقيف ايدى . نييه کي ، اوزو بير يئرده ايندي دئمه سين بئله بويورموشدور :

شهريارا تو به شمشير قلم در همه آفاق

به خدا ملک دلی نیست که تسخیر نکردی

اوستاد شهریارین بیر چوخ اولکه لره علاقه سی اولسادا ، آنجاق آذربایجانین شومال حیصه سینه داها آرتیق علاقه سی وار ایدی کی بو مسئله نی تورکجه شعرلرینده آپ - آیدین گورمک اولور . بو سئوگی اولدوغو کیمی بیر یانلی اولمامیش و اورانین دا شاعیر و یازیچی لاری بو میثل سیز شاعیریمیزه کونول وئرمیشلر و اولدوقجا اونو و پوئزیاسین تعریف - تمجید ائتمیشلر .

اوستاد شهریارین تورکجه غزللرین اوستاد علی آقا واحد له مقایسه ائندده باشقا بیر حقیقت له اوز - اوزه دوروروق . نییه کی او ساده لیک و آخیجیلیق کی واحدین غزللرینده گوزه چارپیر ، مبالغه سیز دئسک اوستاد شهریارین شعرلرینده از گورونور . البته بو دا بیر نقصان دئییل نییه کی داهی شاعیریمیزین شعرلری داها چوخ خواص اوچون یاراشیر . البت دئمک ایستردیک کی ، بیلدینیز کیمی اوستاد شهریار تورکجه میزده بیر او قدر غزل یازماییب . بیر حالداکی علی آقا واحد عومرون غزل صنعتینن چیچک لنمه سینده باشا وئرمیشدیر . بو ایکی اولو شاعیریمیزین بیر بیرله رینه سونسوز علاقه و محبت لری وار ایمیش . اوستاد شهریار واحدین شعرلرینن اوخونماسیندان قورتاردیقدا داماغی طاملی اولاراق بئله اوندان سوز - صحبت آچیر :

سارقیندی او سوسن لره ، سونبول لره کونلوم

بولبول کیمی قان دیر او قیزیل گوللره کونلوم

« واحد » لره ، « قابیل » لره ، « بولبول » لره کونلوم

شاعیر اولالی بورجلو دور « صابیر » لره کونلوم

« وورغون » دی « سولیمان » کیمی « ساهیر » لره کونلوم

همین دیرلی بیت لری اوخویوب گورن علی آقا واحدین محبتی بیره اون اولوب ، جوشماغا باشلاپیر . اونا وئرلین احساسا گوره علی آقا واحد اوستادا چئشیدلی بیر شعر یازیب ، گوروشونه چیرپینان اوره یینه بیر ملحم سایاگی اولور :

سن سئوگیلیم بو حوسن له ائلر نیگاریسان

اودلار دیاری نین گوزه لی ، شهریاری سان

ایلهام آلیر جمالینی گوردوکده ائل سنین

خالقین سئولیمیشی وطن افتحاریسان

**دیز چوکسه حقلی دیر سنه دونیا گوزل لری
بابک لرین ، کوراوغلولارین یادی گاری سان
بولبول سن ایله شوره گلیر ، گول صفالانیر
سن بو حیات گولشنینین نوباهاریسان
بیلیم نه سیردیر ؟ هامی نین عشقی وار سنه
خلقت ده سن ، زمانه میزین بختیارسان
تاریخه باخ گوزلر اولوب هر زمانیدا
سن ده بیزیم زمانه میزین گول عذارسان
« واحد » بو قاره گوزلو یامان مست ائدیب سنی
عالم آیلدی سن هله عشقین خوماری سان .**

غزل شاعری علی آقا واحددن سونرا هابئله قباق بیر چوخ شاعیر و شاعیره لرین ده اوستاد شهریارا سونسوز سایقی و علاقه لری وارایدی . بونلاردان سون ایلر آدی نسبتا اونودولموش بویوک شاعیره میز رحمتلی مروارید خانیم دلبازی نین دا آدین حورمت له گوسترمک اولار . آشار - داشار آذربایجان ادبیاتی نین دادلی - دوزلو عین حالدا تانینمیش و گوجلوی بازار نزاکتلی شاعیره لرینین بیرسی ده پاشا قیزی مروارید خانیم دلبازی اولموشدور . بو خانیم 1290 ینجی گونش ایلینده آذربایجان جمهوروسونون قازاق ماحالینین موسی قالا کندینده آنادان اولوب 90 ایل ثمرلی عومور سوردوکده یاشایش یوکون یئره قویموشدور . شاعیره میز مروارید خانیم دلبازی نین جنوب آذربایجان اوزل لیک له تبریزدن اوترو اوره پی همه شه چیرپنینب بیر تیکه اولموشدور . او تبریزه گلیمک اوچون هئی گونلری سانیردی . رحمتلی مروارید خانیم ، بیر یئرده بئله بیر افاده ایشله دیر :

گوزل تبریز ائل لرینه

بیر گون قوناق گلیمه میشم

با باشقا بیر یئرده ایسه بئله دئمشدیر :

من تبریزده یارالاری

ساغالت ماغا گنده جه یم .

مرواريد خانيم دلبازى تبرىزى يوخ بلکه بورادان قووزانان ميللى قهرمانلارى هابئله
ادبى - اجتماعى سيمالاريميزى دا آلقيشلايب يئرى گلميشکن ، ياد ائتميشدير .
ايندى بو آرزي گوز شاعيره نين رحمتلى اوستاد شهريارا اتحاف ائتديبي شعرين
بيرگه اوخوجوسو اولاق :

جان قارداشيم نه کورک سن

نييه دئدين اوردا تک سن

ارضه کوک آتميش نهنگ سن

توتوب عالمى شهرتين

سن ابدى بير وارليق سان

خلقينه بختيار ليق سان

گونش سن بولوددان چيخسان

گولر اوزو حقيقتين

هر سوزون بير توپ گولله سى

دويوش لرده گلير سسين

آى خلقيمين يئتيرمه سى

اوزون سورمز بو محنتين

دونياميزدا دينج ليک هانى ؟

هئى توکولور انسان قانى

اي عصرى نين پریشانى

او ده لى دير شاعير خلقتين

اينله ين ساز سيم سيز اولماز

ذيل سيز اولماز ، بم سيز اولماز

شاعير کونلو غم سيز اولماز

غمى وارسا ، جمعيتين

کونلون عمان دا بیر گمی
داشیدیغین دنیا غمی
کیم اولموش ها ائل هم دمی
اولموش یولو شانلی چتین
عزمیزدن قوت آیین
قیام ائتدیز الی یالین
تاب ائده بیلدی می ظالم ؟
قارشی سیندا بو غیرتین ؟
سسین گلیر او ساحیل دن
ظلم له دویوشن ائل دن
گنجدیینیز قانلی سئل دن
کنچیر یولو عدالتین
اورا وطن بورا وطن
بیری غملی او بیر شن
خوش گلیرسن نه واخ گلسن
سرحدی یوخ محبتین
ایندی گوروشونه چیخار ارلر
یول لارینا گول سپرلر
حسرت گوزونده ن اوپرلر
عیزی سن سن ملتین
سوزو شیرین جان قارداشیم
سسی دوغما قان قارداشیم
شعرده سلطان قارداشیم

نه اولدو دور غضب كارين

بو غضبين بو نفرتين .

اوستاد شهرياردان نشر اولونماميش شعر

بايرام تعطيل لرينده گوروش لرین سیراسیندا بیر گونده اورمویا ساری یوللانديق . قوناق سئور اورمولو دوستلاریمیز بیزی عزیز له ییب ؛ بیز ایسه قوناقلانديق . سوز ادبیات دات دان گئدیردی کی کلیب چاتدی داهی شاعیریمیز اوستاد شهريارا . حالیا اورمودا یاشایان یئکانلی شاعیر فریدون آقا تیموری بووردولار : بووک آغا نیک اندیش - ین 3 جلد لیک « در خلوت شهريار » کیتابین اوخودوقدا ؛ گوردوم بیرئرده اشاره ائدیب کی گویا روستم علی یئف تهراندا اولارکن اوستاد شهريارا دا گوروشو اولوب . گوروشدن سونرا اوستادلا وداع لاشارکن گویا اوستاد اونا فی البداهه ایکی بیت شعر بوورور . آنجاق بووک آغا نیک اندیش تاسف له نیر کی من نیچون او شعرلری یادداشت ائده بیلمه دیم . آنجاق سونرالار روستم علی یئف اوزو بیرئرده بو شعرلری ذکر ائدیر کی 1971 ینجی ایلین مارس آیی تهراندا سهندین ائویندن ائشیکه چیخاندا اوستاد بو ایکی بیتی منیم خاطریمه فی البداهه سویله میشدیر . سئوینج له دئمه لی بیک کی بو ایکی بیت شعری فریدون اقا ثبت ائدیب بیزه عنایت ائتمیش لر . بئله لیک له شاعیریمیز فریدون آقا تیموری دن تشکر ائده رک

سئوینجیمیزی سیز ایله پایلاشماق ایسته ییب بیرگه اوستاد شهریارین همین چاپ اولونمامیش

شعرین اوخویاق :

رستم سنی آغلار اوره ییم له یولا سالدیم

کاش بیرده گوره یدیم گولوسن منده گوله ییدیم

یا خود بو سلاملار داکی سن ایله گله جکلر

منده اوزومو گیزله ده ره ک سنله گله یدیم .